یادبود

سلوک سالک تاریخ

گذری به کارنامه شادروان احسان اشراقی، استاد ممتاز تاریخ ایران

علی صمدی جوان| مرگ برای برخی، پایان روزگار فانی آن‌هاست، اما برای برخی دیگر، یعنی فرهیختگان این ملک و سرای، هم‌ردیف با نیکنامی ابدی برای خودشان و خسران برای دیگران است. سخن از درگذشت مردی فاضل و از ستارگان درخشان آسمان تاریخ و فرهنگ و اندیشه به میان است که چند نسل از فرهیختگان و معلمان تاریخ این سرزمین از او خاطراتی شیرین دارند و آن را ره‌توشه آموزش به نسل‌های بعد قرار داده‌اند. استاد دکتر احسان اشراقی، ادیب، زبان‌شناس، مورخ، جامعه‌شناس و مترجم معاصر ایران، روز سه‌شنبه در نودویک‌سالگی چشم بر جهان گذران بست و دفتر زرین حیاتش بسته شد. اما آنچه از سلوک علمی و دانش‌گستری او بر جای مانده است، سالیان سال، چراغ راه تاریخ‌پژوهان و تاریخ‌گویان خواهد بود. در ادامه این مطلب، گفت‌وگوهای شهرآرا با فرزند و برخی استادان و همکاران او را بخوانید.

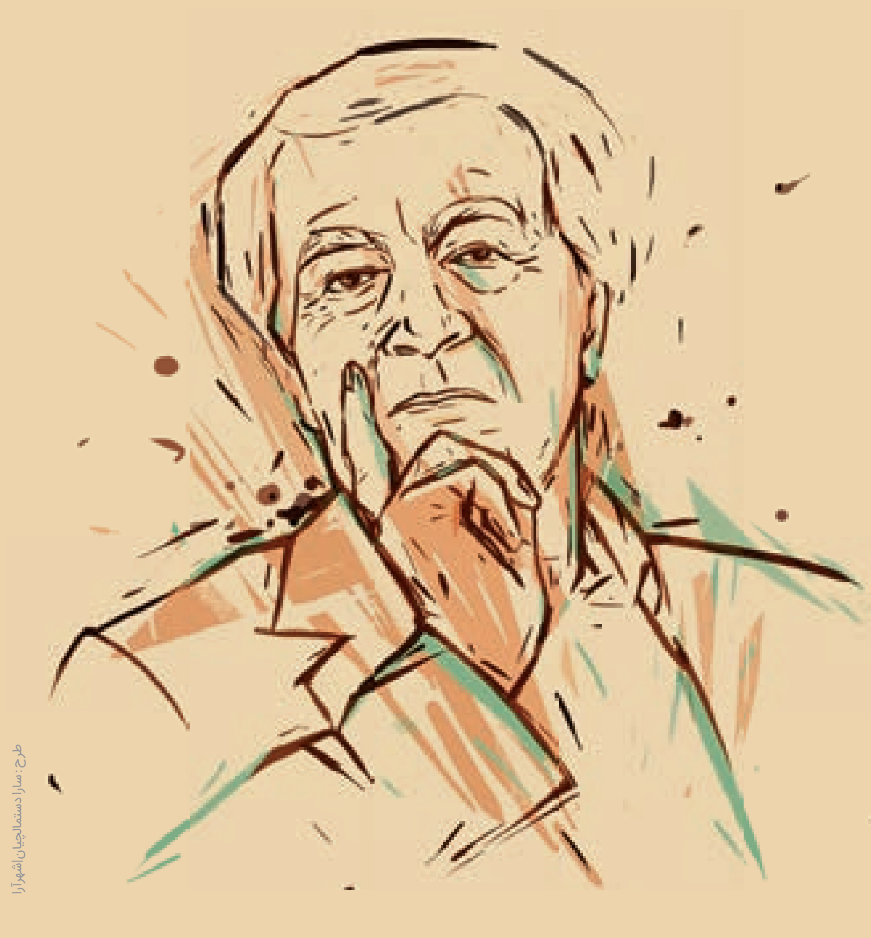
طرح: سارا دستمالچیان/شهرآرا

۷۰ سال عشق‌ورزی

دکتر امین اشراقی، حقوق‌دان و فرزند دکتر احسان اشراقی، می‌گوید: درگذشت پدرم ضایعه‌ای جبران‌ناپذیر، هم برای من و هم علاقه‌مندان به ایشان، بود. از آنجا که در بسیاری محافل علمی و فرهنگی، ایشان را همراهی می‌کردم، نیک می‌دانم که پدر پس از ۷۰ سال تدریس در مدارس و دانشگاه‌های تهران، روابطی پدر- فرزندی با شاگردان خود داشتند که همانند آن را ندیده‌ام.

فرزند استاد با اشاره به سلوک علمی پدر نیز بیان می‌کند: ارتباط علمی ایشان با دانشجویان و همچنین همکاران خود در بهترین سطح قرار داشت و همین سلوک، ایشان را به شخصیتی عالم، فرزانه، معتدل، با مروت، صبور و دانش‌دوست تبدیل کرده بود.

اهتمام به کسب انواع دانش

دکتر ژاله آموزگار، استاد زبان‌های باستانی و ادبیات مزدیسنای دانشگاه تهران، از نقش خوب و سازنده و مفید دکتر اشراقی در مدت معاونت آموزشی دانشکده ادبیات دانشگاه تهران یاد می‌کند. او در ادامه، اهتمام به کسب علوم و معرفت‌های گوناگون را میراث سترگ اندیشمندانی همچون دکتر اشراقی معرفی می‌کند و می‌گوید: طبعا استادان قدیمی اشراف گسترده‌ای بر علوم مختلف داشتند و شرایط آنان با استادان کنونی که روی یک گرایش خاص کار می‌کنند متفاوت است و رمز ماندگاری آنان در همین امر است.

مرجعیت علمی در مطالعات صفویه

دکتر محمدباقر وثوقی، استاد تاریخ دانشگاه تهران و متخصص مطالعات خلیج فارس، هم اظهار می‌کند: برخی افراد هستند که در علم، به دنبال تدریس و پژوهش‌اند و برخی هم مدیریت بر علم را برمی‌گزینند. شخصیتی مانند مرحوم اشراقی، ذوالوجهین بود و باید بدانیم که در هر ۲ عرصه تدریس و مدیریت، فردی دانا و قابل بود.

وثوقی با اذعان به زحمات علمی اشراقی، او را مرجع مطالعات صفویه می‌داند و در ارتباط با روحیه همکاری او نیز می‌گوید: دکتر اشراقی از آن شخصیت‌هایی بود که هیچ‌گاه در انتقال آگاهی‌ها و دانش اکتسابی خود به اطرافیان و علاقه‌مندان، ذره‌ای تردید نمی‌کرد و همکاری با ایشان، روزهای فوق‌العاده‌ای برای ما ساخت.

حساس روی جزئیات تاریخی

دکتر نزهت احمدی، وقف‌پژوه و عضو هیئت علمی گروه تاریخ دانشگاه اصفهان و از شاگردان استاد، نیز با یادکردی از دورانی که در کلاس او می‌آموخته است می‌گوید: در دوران دکتری شاگرد ایشان بودم. کلاس‌های ما در اتاق ایشان برگزار می‌شد و همین مسئله در نزدیکی ما به استاد و صمیمیتشان مؤثر بود.

او ادامه می‌دهد: تخصص علمی ایشان سلسله صفویه بود اما تأکید اصلی را بر تاریخ اجتماعی این دوره از تاریخ ایران گذاشته بودند. حساسیت بالای ایشان بر جزئیات تاریخ صفویه را در میان هیچ‌یک از استادان هم‌سنشان و نیز هم‌دوره‌های خودم به یاد ندارم و همین در متمایز بودن استاد اشراقی در اندیشه تاریخ‌نگاری و تاریخ‌نگری بسیار مؤثر بود. احمدی می‌افزاید: استاد اشراقی بسیار دانشجومحور و صمیمی بودند و همواره تأکید داشتند تا به عمق مطالعات صفویه دست یابیم زیرا به‌رغم انجام پژوهش‌های گسترده، ایشان اعتقاد داشتند مطالعات تاریخ ایران هنوز حق مطلب را برای این دوره مهم ادا نکرده است.

پایه‌گذار اعزام دانشجویان تاریخ به خارج از کشور

دکتر سید حسین رئیس‌السادات، استادیار بازنشسته دانشگاه بیرجند و از متخصصان تاریخ دوره صفویه، نیز ضمن ابراز تأسف از فقدان دکتر اشراقی، شناخت او و جدیت سخنش را منوط به مرور آثار علمی او می‌داند. این پژوهشگر همچنین به اثرگذاری‌های مطلوب دکتر اشراقی اشاره می‌کند و می‌گوید: در سال ۱۳۶۹ اولین کنکور اعزام به خارج ویژه دانشجویان تاریخ در کشور به کوشش دکتر اشراقی برگزار شد و از این حیث، ایشان پایه‌گذار اعزام دانشجویان پس از انقلاب اسلامی بودند.

او ادامه می‌دهد: از جمله برتری‌های دکتر اشراقی این بود که با وجود فراز و نشیب‌های بسیاری که علم تاریخ طی ۴ دهه گذشته تجربه کرد، ایشان هیچ‌گاه از مسیر اخلاق حرفه‌ای و مرام معلمی خارج نشد و شخصیت دانش‌دوست خود را حفظ کرد.

حاصل عمر

دکتر احسان اشراقی در سال ۱۳۰۷ در قزوین دیده به جهان گشود. او تحصیلات خود را در مقطع کارشناسی در رشته تاریخ و جغرافیا انجام داد و در مقطع کارشناسی ارشد، با انتخاب رشته جامعه‌شناسی، به میزان دانش خود افزود و سپس در سال ۱۳۴۸ موفق شد دکتری تخصصی تاریخ ایران، گرایش مطالعات صفویه، را از دانشگاه تهران کسب کند. اشراقی از بیست‌سالگی با تدریس در دبیرستان‌های تهران، نخستین گام‌ها را برای تبدیل شدن به یکی از برترین استادان تاریخ ایران برداشت و در ادامه افتخار معلمی را به مدت ۵۵ سال در گروه تاریخ دانشگاه تهران پیدا کرد. حاصل سال‌های پربار دانش و پژوهش او انتشار بیش از ۵۰ عنوان مقاله پژوهشی و تعدادی کتاب است. او با تأکید بر تخصص خویش، صاحب تصحیح آثار و منابع دست‌اول مربوط به دوره صفویه است که امروزه مورد بهره‌برداری مورخان و پژوهشگران مطالعات ایران قرار گرفته است.

یکی از وجوه ممتاز دکتر اشراقی، شخصیت روشمند او در عرصه مطالعات میان‌رشته‌ای است. او را می‌توان یکی از سرآمدان مطالعات و پژوهش‌های جغرافیای تاریخی ایران در زمانه کنونی دانست، کسی که سبک تدریس و پژوهش خاصی را در این گرایش میان‌رشته‌ای به وجود آورد. اشراقی همین منش علمی را در مطالعات جامعه‌شناختی تاریخ ادامه داد که آثار و نتایج آن را در دوفصلنامه «تحقیقات تاریخ اجتماعی» می‌توان دید.

او همچنین به مدت ۲۰ سال در جایگاه مدیریت گروه آموزشی تاریخ دانشگاه تهران مشغول به فعالیت بود که یکی از طولانی‌ترین ادوار مدیریتی برای این رشته در کشور به شمار می‌آید. در کنار آن، استاد به مدت ۲ سال هم به عنوان معاون آموزشی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران خدمت کرد که طی آن دوران و بنا به اظهارات برخی استادان پیش‌کسوت آن دانشکده، ارتباطی معقول و بر پایه حساسیت‌های علمی با تمامی گروه‌های آموزشی داشته است. اشراقی بنا به گستره علمی و توان پژوهشی خویش، سال‌ها عضو پیوسته فرهنگستان علوم ایران و رئیس شاخه تاریخ این فرهنگستان بود و در ترسیم اهداف متعالی رشته تاریخ در ایران زحمات بسیاری کشید. استاد ممتاز دانشگاه تهران در رشته تاریخ تا واپسین روزهای حیات خود از پژوهش و کسب دانش و انتقال آن به نسل نو، قدمی عقب ننهاد و آخرین اثر پژوهشی‌ای که با همراهی یکی از دانشجویان خود در تابستان امسال در ارتباط با جغرافیای تاریخی مکران به چاپ رساند گواهی بر تشنگی این فرزانه فقید در کسب دانش است.

درست‌نویسه

از این متن «فاصله» نگیرید!

سید حمید حیدری ثانی| آیا دوست دارید نکته‌ای را بدانید که با رعایت آن، کیفیت متن شما تا ۱۰ درصد یا بیشتر بهتر می‌شود؟ امروز می‌خواهم قاعده‌ای ساده درباره فاصله‌گذاری بین کلمات را با شما در میان بگذارم. البته از آنجا که شاید خودتان آن را بهتر از من بدانید، اینجا فقط این قاعده را جمع‌بندی خواهیم کرد.

الف. اصول فاصله‌گذاری

۱. بین ۲ کلمه: درج فقط یک فاصله بین ۲ کلمه ضروری است؛ چون معیار تمایز واژه‌ها از هم، فاصله است. بنابراین لازم است بین هر ۲ کلمه یک فاصله درج کنیم. این متن اشکال دارد: «روزنامه‌ شهرآرا هرروزدرمشهدمنتشرمی‌شود.» درستش کنیم: «روزنامه شهرآرا هر روز در مشهد منتشر می‌شود.»

درج بیش از یک فاصله بین ۲ کلمه نیز همیشه ممنوع است! اصلا این‌طور بگوییم: به هیچ‌وجه هیچ‌وقت هیچ‌جای هیچ متنی بیش از یک فاصله درج نکنید! فرقی ندارد با رایانه دارید تایپ می‌کنید یا پیامک می‌زنید یا داخل تلگرام می‌نویسید.

۲. داخل کلمه: داخل کلمه درج فاصله ممنوع است. چرا؟ چون می‌شود ۲ کلمه! پس ننویسیم: «روز نامه شهر آرا هر ر وز در مشهد منتشر می شود.» قبول؟

حالا نکته بعد: گاهی لازم است حروف متصل در میانه کلمه به‌صورت منفصل بیایند. مثلا «می» در ابتدای فعل‌ها باید با «ی» آخر نوشته شود. اما اگر فاصله درج نکنیم، این‌طوری می‌شود: «میشود». راهش استفاده از فاصله نیست؛ بلکه باید نیم‌فاصله درج کنیم: «می‌شود». پس نیاز به نیم‌فاصله این‌طور ایجاد می‌شود: «می‌خواهیم درون یک کلمه، حرفی متصل را منفصل بنویسیم.» این ۳ نمونه را ببینید:

۱. «بزرگمرد»: ۲ جزء این واژه مرکب پیوسته‌اند؛
۲. «بزرگ مرد» ۲ جزء این واژه مرکب جدایند؛
۳. «بزرگ‌مرد» ۲ جزء این واژه مرکب نیم‌جدایند.

برای ایجاد حالت سوم، باید از نیم‌فاصله استفاده کنیم. از این ساده‌تر نمی‌توان نیم‌فاصله را توضیح داد. در گفته بالا، با ۳ اصطلاح آشنا شدیم:

۱. پیوسته: وقتی ۲ حرف چسبیده‌اند: بزرگمرد؛
۲. جدا: وقتی ۲ حرف جدایند و بینشان فاصله درج شده است: بزرگ مرد؛
۳. نیم‌جدا: وقتی بین ۲ حرف، نیم‌فاصله درج شده است: بزرگ‌مرد.

ب. جمع‌بندی اصول فاصله‌گذاری

۱. بین کلمه: درج فقط یک فاصله ضروری است. درج بیش از یک فاصله ممنوع است.
۲. داخل کلمه: درج فاصله ممنوع است. در صورت نیاز، درج نیم‌فاصله ضروری است.

پ. نمونه‌های درج نیم‌فاصله

۱. در بعضی وندهای تصریفی: «ها»ی جمع، «تر» و «ترین»، «می» و «نمی»؛ مانند کتاب‌ها، فارسی‌تر، مهربان‌ترین، می‌نوشت، نمی‌گفت.
۲. در بعضی وندهای اشتقاقی: «بی»، «هم»؛ مانند بی‌دقت، هم‌اندیشی، هم‌دوش، بی‌پروا.
۳. در بسیاری از واژه‌های مرکب، مانند: راست‌گو، دانش‌پذیر، عدالت‌محور، درست‌نویس، مردم‌دار، روبه‌رو، رفت‌وآمد، خوش‌اقبال، توپ‌بازی، صفحه‌کلید، خشک‌کن، زنده‌یاب.

ت. روش درج نیم‌فاصله

در رایانه، با فشردن هم‌زمان دکمه‌های Ctrl + Shift + ۲ می‌توانیم نیم‌فاصله درج کنیم. این دکمه‌ها را باید از سمت چپ صفحه‌کلید انتخاب کنیم و عدد ۲ را از بالای صفحه‌کلید بزنیم. همچنین اگر روی ویندوز ۸ به بعد صفحه‌کلید استاندارد فارسی را فعال کنیم، خواهیم توانست با گرفتن Shift + Space نیم‌فاصله درج کنیم.

در گوشی‌های هوشمند هم امکان درج نیم‌فاصله وجود دارد. مثلا در صفحه‌کلید گوگل، Gboard، امکان درج نیم‌فاصله قرار گرفته است.

کتاب‌خوان

کابوسی که بر نام‌های عجیب حکم‌فرما شد

درباره رمان فانتزی «دخترکی در میان مه»

خراسانی- ادبیات فانتزی که در سال‌های اخیر در ایران تعبیر «ادبیات گمانه‌زن» را برایش پیشنهاد داده‌اند گونه‌ای پرطرف‌دار در جهان است. رمان‌های پرحجمی چون مجموعه‌های «ارباب حلقه‌ها» یا «هری پاتر» با حال و هوای خیال‌انگیز و ماورایی و ماجراهای پررنگ خود، مخاطبان بسیاری در کشورهای گوناگون جذب کرده‌اند و حتی فیلم‌سازان را به ساخت فیلم‌هایی اقتباسی بر پایه این رمان‌ها برانگیخته‌اند. در ایران هم از ترجمه این آثار استقبال شده است و ادبیات گذشته ما نیز نمونه‌های فوق‌العاده‌ای چون شاهنامه فردوسی و ارداویراف‌نامه یا در نمونه‌های متأخر آثاری از قبیل امیر ارسلان رومی و امیرحمزه صاحبقران و جز این‌ها را پیش روی خواننده گذاشته است. با این همه، نویسندگان کنونی ایران کمتر به این ادبیات علاقه نشان داده‌اند و به نظر می‌رسد مخاطبان هم از داستان‌های گمانه‌زنِ وطنی چنان‌که باید و شاید استقبال نمی‌کنند. اما به هر حال هستند نویسندگانی که به این گونه از ادبیات داستانی تمایل دارند و آثاری خلق کرده‌اند و در مواردی با اقبال هم روبه‌رو شده‌اند. به تازگی جلد نخست از یک مجموعه فانتزی به نام «بهشت سیاه» از داستان‌نویسی ایرانی به نام پارمیس علی‌بیگی منتشر شده است. نام این جلد «دخترکی در میان مه» است و گویا چنان‌که خود نویسنده در جایی گفته، سعی کرده است کاری متفاوت با دیگر آثار فانتزی وطنی بیافریند که در آن‌ها از ادبیات کهن مانند داستان‌های شاهنامه بهره گرفته شده است. این کوشش به خلق نام‌ها و جاهایی عجیب و برساخته نویسنده مانند «سیبهفر» و «فودیسر» و «میثاندری» انجامیده است. «دخترکی در میان مه» داستان دختری به نام سیبهفر را روایت می‌کند که درگیر کابوسی شگفت‌انگیز است. او با یک شبح به نام فودیسر روبه‌روست که همه‌چیز را درباره او می‌داند و آینده‌ای نگران‌کننده را برایش ترسیم می‌کند. شبح برای او از زیر و رو شدن همه‌چیز خبر می‌دهد.

بخشی از کتاب را بخوانید: «برف قطع شد و به جایش باران با شدت تمام بارید. صدای باران و سرمای سلاخ‌خانه به همراه منظره مخوفش باعث شد که دخترک تا صبح بیدار بماند بدون اینکه حتی لحظه‌ای چشم روی هم گذاشته باشد. از لابه‌لای تیرک‌های چوبی سقف، قطره‌های باران به داخل هجوم می‌آورد. هر چکه آن مانند شلاقی یاغی و سرکش بر لاشه‌های آویزان از بالای سرشان فرود می‌آمد. او این لحظه را تا صبح هزاران بار تجربه کرد. چشمانش با هر قطره از سقف به جست‌وجویش می‌پرداخت، شبیه کودکی که دنبال پروانه‌ها بی‌محابا برود و آن را تعقیب کند. فرود قطرات باران بر جسم بی‌جان اجساد حیوانات، مانند سوزنی که می‌خواهد نوک تیزش را یادآوری کند، رقص عصیان‌گرایی را به نمایش گذاشته بود. دخترک آن لحظه تنها تصوری که می‌توانست داشته باشد این بود که باران همیشه زیبانیست.»

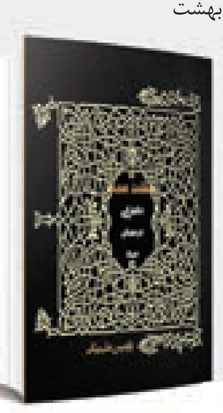

این کتاب را نشر روزنه در ۳۷۳ صفحه به چاپ رسانیده است.

رویداد

هنرمندان قدر خدمات سپاه را می‌دانند

جمعی از مدیران و اعضای انجمن‌های فرهنگی‌هنری با فرمانده سپاه امام رضا(ع) دیدار کردند

گروه هنر| سردار یعقوبعلی نظری، فرمانده سپاه امام رضا(ع)، در دیدار با جمعی از نمایندگان اصحاب هنر و فرهنگ خراسان‌رضوی اظهار کرد: در کشور ما با انقلاب اسلامی ظرفیت انقلابی، نرم‌افزاری و اندیشه‌ای خوبی فراهم شد و با ترکیبشان کشور و ملت توانست جایگاه خودش را ارتقا بدهد و ام‌القرا و خاستگاه باشد.

وی دشمن بزرگ‌تر را باعث زمینه رشد فردی، اجتماعی و ملی بیشتر دانست و تصریح کرد: امروز جایگاه مردم در کشور نسبت به کل تاریخ رفیع، عزتمندانه و قدرتمندانه است و در این شرایط دشمن توطئه و فتنه می‌کند و طرح فریب اجرا می‌کند و این خاصیت دشمنان است.

فرمانده سپاه امام رضا(ع) با اشاره به بیانات مقام معظم رهبری درباره شناخت دشمن گفت: برخی در داخل دشمن را نمی‌شناسند و راهبرد دشمن را متوجه نیستند و بر این اساس خودگرایی، طایفه‌گرایی و گروه‌گرایی را مقدم بر منافع ملی و اعتقادی قرار می‌دهند.

وی با اشاره به فرصت ایجادشده پس از شهادت سردار سپهبد شهید سلیمانی و انتقام سخت ایران از ارتش تروریست آمریکا تصریح کرد: نظام در این فرصت با هسته و مغز استکبار برخورد سختی کرد و دیکتاتوری آمریکا را شکست. این امر در طول تاریخ سابقه نداشته است.

سردار نظری در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به حضور پرشور مردم در تشییع سردار شهید سلیمانی، این حضور پرشور را ناشی از احساس و اعتقاد قوی مردم دانست.

به گفته فرمانده سپاه امام رضا(ع)، یکی از اهداف ترور، ایجاد رعب در مردم و مسئولان است: برتری ایجادشده در برخورد ایران با آمریکا ظرفیتی ایجاد کرد که مسئولان باید از این ظرفیت استفاده کنند. شهدا برای دفاع از حرم رفتند و ظرفیت ایجاد شد، حاج قاسم شهید شد و ظرفیت ایجاد شد. باید از این‌ها برای ارتقای مردم استفاده کنیم.

تولید آثار فرهنگی‌هنری با موضوع سردار سلیمانی

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان‌رضوی نیز ضمن عرض تسلیت شهادت سردار شهید سلیمانی و ابراز همدردی با خانواده شهدای سانحه هوایی بوئینگ ۷۳۷ گفت: اصحاب فرهنگ و هنر در کنار ملت همیشه در صحنه حضور دارند. هنرمندان زحمات نیروهای خدوم پاس‌دار امنیت کشور را ارج می‌نهند و می‌دانند سپاه در طول تاریخ انقلاب در همه سختی‌ها در کنار مردم بوده و از جان خود گذشته است تا این کشور همیشه با اقتدار به راه خود ادامه دهد.

به گفته جعفر مروارید، شهادت سردار سپهبد حاج قاسم سلیمانی موجب وحدت بین تمام اقشار میهن اسلامی شد.

این مسئول در ادامه اظهار کرد: ظرفیت‌های هنری و فرهنگی مشهد و خراسان‌رضوی بسیار فراوان و در خدمت نظام و انقلاب اسلامی است.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان‌رضوی همچنین از برگزاری رویدادهای مختلف فرهنگی و هنری با موضوع سردار شهید سلیمانی خبر داد و گفت: اصحاب فرهنگ و هنر برنامه‌هایی را با موضوع شهادت سردار سلیمانی و شهدای مقاومت در دست برنامه‌ریزی دارند و همه علاقه‌مندند دِین خود را به این سردار شهید ادا کنند که از آن جمله می‌توان به برگزاری نمایشگاه عکس با موضوع سردار سلیمانی، ساخت تئاتر با موضوع زندگی و شهادت سردار سلیمانی، ساخت فیلم‌های کوتاه در این زمینه و دیگر اقدامات فرهنگی‌هنری اشاره کرد.

در ادامه مراسم نیز نمایندگان انجمن‌های هنری خراسان‌رضوی ضمن اعلام حمایت از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در برهه حساس کنونی، به تشریح برنامه‌های در دست انجام برای ادای دِین خود به شهید والامقام سردار سپهبد حاج قاسم سلیمانی پرداختند.

رونمایی از کتاب الکترونیک «مؤلفه‌های قدرت معنوی» بخش دیگری از این مراسم بود. مدیر خبرگزاری فارس خراسان‌رضوی درباره این اثر گفت: در این مجموعه الکترونیک یادداشت‌هایی با موضوع «قدرت معنوی» از مسئولان، فعالان و دغدغه‌مندان حوزه‌های سیاسی، فرهنگی و رسانه‌ای خراسان‌رضوی گردآوری و منتشر شده است.

به گفته سیدناصر نعمتی، مؤلفه‌ها، ویژگی‌ها و شاخص‌های قدرت معنوی موضوع یادداشت‌هایی است که در این مجموعه گردآوری و سعی شده است الگوی انقلاب اسلامی مبتنی بر این موضوع تبیین شود. گفتنی است این مجموعه الکترونیک شامل ۳۳ یادداشت از چهره‌ها و شخصیت‌های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی خراسان‌رضوی است که در قالب ۹۰ صفحه منتشر شده است.

مؤلفه‌های قدرت معنوی

هوای تازه

مردد در برگزاری نخستین نمایشگاه انفرادی

گفت‌وگو با نقاشی که علاقه‌ای به دیده شدن ندارد

گروه هنر| الهه موسوی، نقاش سی‌وهفت‌ساله مشهدی، ۲۰ سال است که به دلیل علاقه بسیاری که به این هنر داشته است، نقاشی می‌کشد و حتی در میانه راه تحصیل به سمت نقاشی می‌رود، مدرک کاردانی نقاشی می‌گیرد و در مقطع کارشناسی، رشته تصویرسازی می‌خواند، با این حال و با وجود تولید آثار بسیار، هرگز به برگزاری نمایشگاه انفرادی و فروش آثارش، علاقه‌ای نشان نداده است. او تنها در چند نمایشگاه گروهی شرکت کرده که آخرین آن‌ها پنج سال پیش بوده است. این هنرمند که چهار سال نزد استادان گوناگون مشق نقاشی کرده، از میان استادانش تنها از منوچهر اسپهبدی، نخستین کسی که به او طراحی و نقاشی را آموزش داده است، یاد می‌کند: «پس از فارغ‌التحصیلی از رشته تصویرسازی به سوی نقاشی برگشتم. هیچ‌گاه نمایشگاه انفرادی برگزار نکردم. زیاد در پی شناخته شدن نبودم و همیشه برای دل خودم کار کردم.» او در حوزه نقاشی و طراحی افتخاراتی نیز کسب کرده است. او در اولین جشنواره عرضه و فروش آثار و تولیدات مراکز آموزش عالی علمی کاربردی فرهنگ و هنر کشور در اسفند ۹۲، مقام اول را در رشته نقاشی به دست آورد. در مکالمه کوتاهمان با موسوی، وقتی از او می‌پرسیم برای آینده هنری خود چه تصمیمی گرفته است، مکثی می‌کند و می‌گوید: شاید نخستین نمایشگاه انفرادی‌ام را برگزار کنم. من یک مجموعه نقاشی دارم و بارها پیشنهاد برگزاری نمایشگاه نیز داشته‌ام. همیشه قلم و دفترم را با خود به همراه دارم و مدام در حال طراحی هستم. نقاشی و طراحی، لحظه‌ای از من فاصله نمی‌گیرد؛ چون پیشه‌ام نیز نقاشی است و علاوه بر تدریس این هنر، نقاشی دیواری نیز انجام می‌دهم.

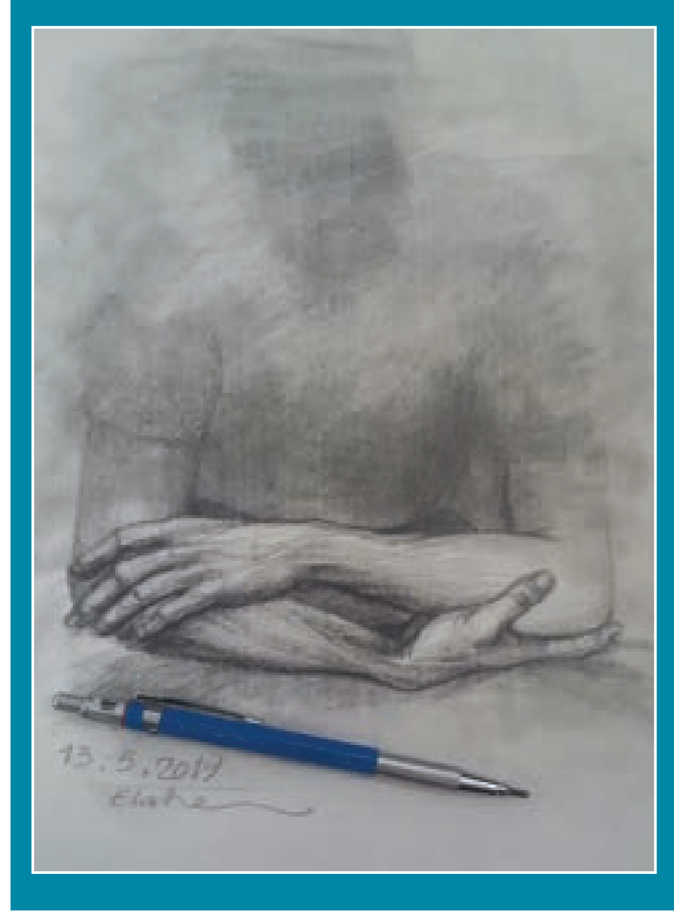

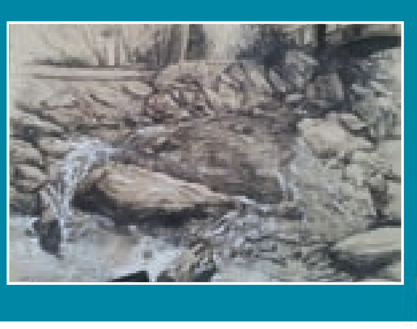

گاه‌نما

بازیگری که تا آخرین نفس نقش آفرید

به مناسبت نخستین سالروز درگذشت حسین محب‌اهری

امروز یک سال می‌شود که حسین محب‌اهری به دلیل ایست قلبی در بیمارستان لاله تهران درگذشته است اما او هنوز با «خداحافظ دخترشیرازی» روی پرده سینماهای کشور در کنار مردم است. او در سال پایانی حیاتش علاوه‌بر این فیلم سینمایی، در «زهرمار»، ساخته جواد رضویان و «سال‌های دور از خانه»، به کارگردانی مجید صالحی، حضور یافت و گویی می‌خواست تا آخرین نفس از حرفه و هنرش دور نماند. محب‌اهری بازیگر پرکاری در تئاتر، تلویزیون و سینما بود. او با فیلم «رابطه» پوران درخشنده پا به عرصه سینما گذاشت و با بازی در آثاری چون «خوابم می‌آد»، «ساکن طبقه وسط»، «محموله»، «من زمین را دوست دارم»، «سفر جادویی»، «سال‌های خاکستر» و... جایگاه خود را در سینما تثبیت کرد. زیاد بیراه نیست اگر بگوییم محب‌اهری در ذهن دهه‌شصتی‌ها نیز با آثاری چون «چاق‌ولاغر»، «اتل‌متل توتوله» و «شاگرداولی‌ها» ماندگار شده است. یادش گرامی و روحش شاد!

همراه با فجر ۹۸

سودای جوانی برای سیمرغ

نگاهی به مسیر حرفه‌ای جوان‌ترین بازیگرانی که سیمرغ دریافت کردند

شکیبا افخمی راد| هرچند این روزها حرف و حدیث‌های زیادی برای تحریم جشنواره فیلم فجر مطرح می‌شود، هستند هنرمندانی که هنوز سودای کسب سیمرغ را در سر دارند. آن‌ها یک سال تلاش کردند تا بتوانند در مهم‌ترین رویداد سینمایی ایران حضور پیدا کنند؛ حضوری که می‌تواند برای آنان پلی باشد به‌سوی معروفیت و موفقیت‌های بیشتر. امسال نیز درکنار هنرمندان صاحب‌نامی که برای کسب سیمرغ خیز برداشته‌اند، هنرمندان جوان‌تری هم دیده می‌شوند که آماده شده‌اند تا خودی در جشنواره فیلم فجر نشان دهند. هرچند که در دوره‌های اخیر جشنواره، سیمرغ‌های بازیگری به بازیگران شناخته‌شده رسیده است، در دوره‌های مختلف برگزاری این رویداد، بازیگرانی هم بوده‌اند که در سن جوانی و در ابتدای راهشان با کسب این جایزه دیده شده‌اند. ازمیان بازیگران جوانی که امسال در جشنواره فیلم فجر حضور دارند، می‌توان به علی شادمان با دو فیلم «مردن در آب مطهر» و «شنای پروانه»، متین حیدری‌نیا و ندا جبرئیلی با «مردن در آب مطهر»، ریحانه پارسا با «خوب، بد، جلف ۲»، پردیس احمدیه و حامد نجابت با «تومان»، مه‌لقا مینوش‌زاد و دانیال نوروش‌اوغلی با فیلم «آتابای»، مجید نوروزی با «دوزیست» و ساغر قناعت و پاشا جمالی با فیلم «روز بلوا» اشاره کرد. حضور این بازیگران جوان در جشنواره و فرصتی که برای دیده شدن بیشتر به‌دست آورده‌اند، باعث شد پرونده هشت بازیگری را که در ابتدای راهشان، سیمرغ را از آن خود کردند و البته در ادامه، مسیرهای مختلف را پیمودند، مرور کنیم.

رستگاری در هفده سالگی

ترانه علیدوستی با فیلم «من ترانه پانزده سال دارم» که اولین حضورش در سینما محسوب می‌شود، به جشنواره فیلم فجر راه پیدا کرد و همچنین با بازی در این فیلم، توانست اولین سیمرغش را در هفده‌سالگی از آن خود کند. همین بازی برگ برنده او شد، به‌طوری که در فیلم دوم و سومش موفق به همکاری با اصغر فرهادی شد و با ایفای نقش در فیلم‌های «شهر زیبا» و «چهارشنبه‌سوری» این کارگردان، دو بار دیگر توانست نامزد دریافت سیمرغ شود. سه بار نامزدی برای دریافت سیمرغ در ابتدای راه بازیگری، استعدادهای علیدوستی را به سینماگران ثابت کرد. «تردید»، «پذیرایی ساده» و «آسمان زرد کم‌عمق» دیگر فیلم‌هایی است که علیدوستی برای بازی در آن‌ها نامزد دریافت سیمرغ شده‌است. با وجود این موفقیت‌ها علیدوستی ترجیح می‌دهد گزیده‌کار باشد و هر فیلمی را بازی نکند. او هفت سال است که از جشنواره فیلم فجر دور بوده‌است.

درخشش بازیگر مشهدی در جوانی

میترا حجار، بازیگر مشهدی سینما و تلویزیون، در بیست‌وسه‌سالگی و در سومین حضورش در سینما با فیلم تحسین‌شده «متولد ماه مهر»، توانست سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اصلی را از آن خود کند. او یک سال بعد نیز برای فیلم «سگ‌کشی» بهرام بیضایی توانست نامزد دریافت سیمرغ شود. حجار مسیر موفقیتش را تا اوایل دهه ۸۰ و با بازی در فیلم‌های خوبی چون «قارچ سمی» رسول ملاقلی‌پور و «ملاقات با طوطی» علیرضا داوودنژاد ادامه داد اما بعد از این فیلم‌ها، دیگر نتوانست مسیر چندان موفقی را پشت‌سر بگذارد و انتخاب‌های خوبی داشته باشد؛ به‌ویژه در سال‌های اخیر او با حضور در فیلم‌های ضعیفی چون «کلوپ همسران»، «سامورایی در برلین» و «ماهورا» کارنامه هنری‌اش را در یکی از حالات ضعیف خود قرار داده‌است. حال باید دید آیا حجار در ادامه مسیر می‌تواند به دوران اوج سال‌های اولیه بازیگری‌اش بازگردد یا خیر.

سیمرغی که بزرگ نشد

حسین عابدینی با دومین حضورش در سینما و همچنین دومین همکاری‌اش با مجید مجیدی، توانست سیمرغ بازیگری نقش مکمل را به‌دست آورد. او این جایزه را در بیست‌سالگی و برای بازی در فیلم تحسین‌شده «باران» از آن خود کرد؛ اتفاقی که در آن زمان باعث شهرت عابدینی شد. او در ادامه مسیر بازیگری‌اش در فیلم‌های دفاع‌پذیری چون «مارمولک» و «باد در علفزار می‌پیچد» به ایفای نقش پرداخت، ولی نتوانست موفقیت‌های فیلم‌های اول و دومش «پدر» و «باران» را بار دیگر به‌دست آورد و مورد توجه منتقدان قرار گیرد؛ البته در تحلیل این مسیر باید شیوه بازی و توان عابدینی را نیز درنظر گرفت. شاید بتوان گفت باتوجه‌به مدیوم و معیارهای سینمای ایران، جایی برای سوپراستار شدن این بازیگر وجود نداشته‌است.

بهرام رادان و کسب ۲ سیمرغ در ابتدای راه

بهرام رادان جزو معدود بازیگران مردی است که خیلی زود توانست سیمرغ بازیگری را دریافت کند. او سال ۱۳۷۹ با فیلم «شور عشق» به سینما معرفی شد و سه سال بعد با حضور در فیلم «شمعی در باد» پوران درخشنده، در بیست‌وچهارسالگی توانست سیمرغ بازیگری را از آن خود کند. این سیمرغ امکان همکاری رادان با کارگردانان مطرحی چون مسعود کیمیایی، رخشان بنی‌اعتماد و ابوالحسن داوودی را فراهم کرد، تاجایی که سه سال بعد از کسب اولین سیمرغ، او بار دیگر این جایزه را برای بازی در فیلم «سنتوری» داریوش مهرجویی دریافت کرد. بعد از کسب آن دو سیمرغ، رادان بازهم با کارگردانان مطرحی چون مانی حقیقی، تهمینه میلانی، حمید نعمت‌ا... و محمد بزرگ‌نیا کار کرد اما دیگر نتوانست آن درخشش ابتدایی دوران بازیگری‌اش را تکرار کند.

یک جایزه برای دو فیلم

باران کوثری به‌علت حضور پدر و مادرش در سینما از همان کودکی پا به عرصه بازیگری گذاشت و اولین سیمرغش را در بیست‌ویک‌سالگی با ایفای دو نقش متفاوت در فیلم‌های «روز سوم» و «خون‌بازی»، از بیست‌وپنجمین دوره جشنواره دریافت کرد. کوثری برخلاف ترانه علیدوستی، بعد از دریافت سیمرغ بازیگری، گزیده‌کاری را انتخاب نکرد، با این حال همچون علیدوستی به‌خوبی در سینما دیده شد. او بعد از سیمرغ اولش در فیلم‌های متعددی به ایفای نقش پرداخت و توانست مسیر دفاع‌پذیری را پشت‌سر بگذارد. کوثری دومین سیمرغش را هشت سال بعد از اولی و در جشنواره سی‌وسوم برای «کوچه بی‌نام» کسب کرد. او در جشنواره سی‌وششم نیز برای فیلم «عرق سرد» نامزد دریافت سیمرغ شد. «توفیق اجباری»، «دایره زنگی»، «هیچ»، «اسب حیوان نجیبی است» و «قصه پریا» از دیگر فیلم‌های باران کوثری هستند. او امسال با «کشتارگاه» و «عامه‌پسند» در جشنواره فیلم فجر حضور دارد.

درخشش در اولین حضور سینمایی

لیلا زارع نیز با همان اولین حضورش در یک فیلم‌سینمایی توانست خوش بدرخشد و سیمرغ بهترین بازیگر مکمل زن را برای فیلم «ما همه خوبیم» بیژن میرباقری در بیست‌وچهارسالگی از آن خود کند. زارع بعد از این سیمرغ هرچند نتوانست خودش را به رده سوپراستاری برساند، مسیر دفاع‌پذیری را طی کرد. او با ایفای نقش در فیلم‌هایی چون «سوپراستار» و «شیفتگی»، استعدادش را ثابت کرد و توانست اعتماد کارگردانان را جلب کند. زارع در جشنواره سی‌وسوم فجر نیز دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول زن برای فیلم «شیفت شب» را به‌دست آورد. این بازیگر امسال نیز شانس برنده شدن سیمرغ را با دو فیلم مطرح «روز بلوا»ی بهروز شعیبی و «خون شد» مسعود کیمیایی دارد.

شروعی خوب که خوش یمن نبود

بیتا بادران کارنامه سینمایی‌اش را با فیلم مهم «آژانس شیشه‌ای» ابراهیم حاتمی‌کیا آغاز کرد؛ بازی‌ای که مورد توجه داوران قرار گرفت و بادران را در بیست‌ودوسالگی به سیمرغ بازیگری نقش مکمل رساند اما سیمرغ برای این بازیگر، خوش‌یمن نبود و نتواست سکوی پرشی برای او باشد. حال یا نقش‌های خوبی به این بازیگر پیشنهاد نشد یا خودش نتوانست با انتخاب‌های درست، مسیر رو به پیشرفتی را برای خود رقم بزند، به‌طوری که شاید بسیاری از علاقه‌مندان به سینما او را نشناسند و به یاد نیاورند. ازمیان فیلم‌های اندکی که او در آن‌ها به ایفای نقش پرداخته است، می‌توان به «بودن یا نبودن»، «دل‌شکسته» و «زمهریر» اشاره کرد.

کامیابی نونهالی در بیست‌وچهارسالگی

رؤیا نونهالی کارش را از سال ۱۳۶۲ با تئاتر آغاز کرد و سال ۱۳۶۶ با فیلم «یار در خانه» وارد سینما شد. او خیلی زود و در دومین تجربه‌اش در سینما با بازی در نقش اصلی «عروسی خوبان» در بیست‌وچهارسالگی به سیمرغ بلورین بازیگری رسید. نونهالی ۱۰ سال تلاش کرد تا بار دیگر توانست با فیلم «بوی کافور، عطر یاس» مورد توجه منتقدان قرار گیرد و سیمرغ دومش را به خانه ببرد. سیمرغ دوم این بازیگر برای او خوش‌یمن‌تر بود و توانست محبوبیت بیشتر برای نونهالی ایجاد کند. او هیچ زمان به سوپراستار تبدیل نشد اما توانست کیفیت متوسطی را در بازیگری‌اش حفظ کند. «عصر جمعه»، «ماهی‌ها عاشق می‌شوند» و «زندان زنان» از دیگر بازی‌های مطرح این بازیگر هستند.

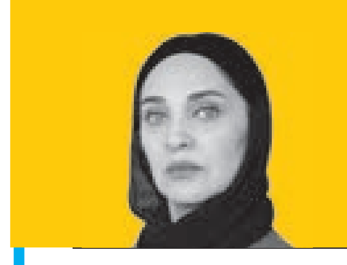

کتابخوان

«شعر سایه در موسیقی ایرانی» منتشر شد

کتاب «شعر سایه در موسیقی ایرانی»، نوشته مهدی فیروزیان، درقالب جلد دوم از طرح پژوهشی پنج‌جلدی «سایه و موسیقی»، دی‌ماه امسال منتشر شد. جلد نخست این کتاب نیز با عنوان «موسیقی ایرانی در شعر سایه» سال ۱۳۹۶ منتشر شده بود. مهدی فیروزیان، پژوهشگر ادبیات و موسیقی، در این کتاب، اطلاعات آوازها و آهنگ‌هایی را که با شعر هوشنگ ابتهاج(سایه) ساخته شده، گردآوری کرده و ضمن معرفی آن‌ها، از دیدگاه تلفیق شعر و موسیقی، آن آثار را نقد و بررسی کرده است. ازجمله بخش‌های کتاب، «از پس پرده‌ها» نام دارد که درباره پشت‌صحنه تولید آثار موسیقایی نوشته شده و نویسنده در نگارش آن از اطلاعاتی استفاده کرده که در گفت‌وگوهای چندساله با هوشنگ ابتهاج به‌دست آورده است. ابتهاج در سال‌های مدیریت بخش موسیقی رادیو، خاطرات بسیاری با هنرمندان بزرگ عرصه موسیقی ایرانی دارد. فیروزیان براساس پژوهش‌های میدانی و همچنین خاطرات سایه و دیگر هنرمندان، چگونگی پدید آمدن آثار موسیقایی مشترک سایه و موسیقی‌دانان ایرانی را توصیف کرده و سپس از نظرگاه علمی و انتقادی به آن‌ها نگریسته است. در این زمینه علاوه‌بر شرح وقایع زندگی سایه و هنرمندان موسیقی، شرح برخی اشعار ابتهاج و شأن نزول آن‌ها نیز نوشته شده است. این کتاب را انتشارات هنر موسیقی در ۶۴۰ صفحه در قطع رقعی و با قیمت ۹۸هزار تومان در کتاب‌فروشی‌های سطح کشور عرضه کرده است.

شعر سایه در موسیقی ایرانی

هنر شهری

آموزش فرهنگ شهروندی به کودکان با قصه‌گویی و تئاتر

بچه‌های مشهد

دومین دوره طرح «بچه‌های مشهد» با هدف افزایش مشارکت‌های اجتماعی کودکان و افزایش احساس تعلق خاطر کودکان و والدین به شهر، به همت اداره آموزش فرهنگ شهروندی سازمان اجتماعی‌فرهنگی شهرداری و فرهنگ‌سرای کودک و آینده در مناطق سیزده‌گانه مشهد اجرا می‌شود. این طرح با هدف افزایش مشارکت‌های اجتماعی کودکان ازطریق آموزش مفاهیم تفکیک زباله از مبدأ و رعایت حق تقدم عابرپیاده، از ۲۳ دی آغاز شده است و به مدت شش ماه، اداره آموزش فرهنگ شهروندی سازمان اجتماعی‌فرهنگی شهرداری مشهد در مناطق سیزده‌گانه شهر اجرایش خواهد کرد. در طرح یادشده، مسئولیت‌های اجتماعی و پیام‌های شهروندی به کودکان ۷ تا ۱۲ سال و والدین آن‌ها آموزش داده می‌شود. از شاخص‌ترین برنامه‌های پیش‌بینی‌شده در طرح بچه‌های مشهد، می‌توان به برگزاری کارگاه‌های ویژه کودکان با موضوع تفکیک زباله از مبدأ و رعایت حق تقدم عابرپیاده درقالب بازی، قصه‌گویی، اجرای نمایش و تئاتر کودک اشاره کرد. همچنین در این طرح، هشت دوره نظری و عملی ویژه والدین برگزار می‌شود که موضوع آن، تربیت فرزند با تمرکز بر ویژگی‌های شهروند نمونه و افزایش حس مسئولیت‌پذیری شهری در کودکان است.